

Gladsaxe kommune
By- og Miljøforvaltningen
Miljøafdelingen
Rosenkæret 39
2860 Søborg

Hørings svar til Gladsaxe Kommunes forslag til Agenda 21 plan 2009-2012 fra foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe

---

Der er mange rigtig gode initiativer og idéer i forslaget til Agenda 21 plan 2009-2012 - det vil vi gerne lægge ud med at rose kommunen for. Også involveringen af borgere og interesseorganisationer gennem en stribe af møder under udarbejdelsen af forslaget fortjener ros. Og sidst men ikke mindst er vi glade for et udkast i sort/hvid, da det signalerer, at der reelt er tale om et forslag. Vi ser derfor frem til, at mange af de gode forslag fra borgermødet og fra høringssvarene vil kunne genfindes i den endelige plan.

Overordnede bemærkninger til forslag vedr. Agenda 21 plan for 2009-2012

Planen er ikke ambitiøs nok. Og som for de foregående planer er der mere tale om en miljøplan end om en Agenda 21 plan. Det er godt, at alle kommunens institutioner og aktiviteter omfattes af planen, men der er stort set kun tale om aktiviteter, som skal forbedre miljøindsatsen. Inddragelsen af sociale og økonomiske aspekter, som jo indgår i begrebet bæredygtig udvikling, er stadig meget mangelfuld. Desværre.

Dertil kommer, at der på mange områder mangler en konkretisering af målene i omfang og tid. Ofte bruges udtryk som "at arbejde for" eller "at bakke op om", hvilket gør en evaluering af indsatsen helt umulig. Mål og de dertil relaterede handlinger skal være målbare - det ligger efter vores mening netop i begrebet "mål"!

Det tværsektorielle er en grundlæggende tanke i Agenda 21-tankegangen. Derfor svækker det Agenda 21 planen, at der udarbejdes en separat CO₂ handlingsplan og andre separate planer, hvor sammenhængen med Agenda 21-planen ikke er konkretiseret. En fokuseret indsats på udvalgte områder kan være en fordel for netop disse områder, men den tværgående integration og prioritering forsvinder.

Specifikke bemærkninger til afsnittet "Borgerne og virksomhederne"

Side 7 Agenda 21 i Gladsaxe

Det er et ufravigeligt krav til målopfølgning på planer, at man kan se, hvad der er gennemført og ikke gennemført. Denne oversigt mangler. En forklaring på evt. problemer i gennemførelsen af tidligere planlagte tiltag, er en vigtig faktor for løbende forbedringer af planlægningen og den efterfølgende indsats.

Side 8 Agenda 21 i Gladsaxe

En vigtig forudsætning for at borgere og virksomheder kan motiveres for de kommunale planer er, at kommunen selv viser det gode eksempel. Som vi bemærker nedenfor, er dette ikke altid tilfældet. Men hvor det er, vil det være motiverende med en forklaring omkring denne mulige sammenhæng mellem den kommunale indsats og indsatsen fra borgere og virksomheder. Hvis kommunen lader sine institutioner

miljøcertificere, er det lettere at overbevise virksomheder om, at de selv skal lade sig miljøcertificere. Hvis kommunen køber miljømærket eller økologisk, er det lettere at overbevise borgerne om, at de skal købe miljømærket eller økologisk.

Side 10 **Agenda 21 i Gladsaxe**

Gladsaxe Miljø- og Energiråd skal bl.a. fungere som rådgiver for Byrådet. Det forudsætter dog, at rådet høres i rimelig tid, inden byrådet behandler de enkelte sager. Det er ikke altid tilfældet, som vi fx så omkring fredningsforslaget for Bagsværd Sø. Samtidig vil vi dog også rose den udvikling, som rådet har gennemgået i de seneste år under den nye formand og med inddragelsen af nye aktører, der har været meget engagerede i diskussionerne.

Der er en omtale af puljer med støtte til nye bæredygtighedsprojekter, men fx Agenda 21 borgerpuljen lever en godt skjult tilværelse. Man skal faktisk vide, at den eksisterer for at finde den på kommunens hjemmeside. Dette på trods af gentagne opfordringer gennem flere år til ikke at lade ansøgningsskemaet ligge i et PDF-format, som borgerne ikke kan udfylde på en PC. Ansøgningsskemaet omfatter også nogle for højtuddannede personer meget naturlige krav til ansøgninger, men disse krav kan afholde en del mere jordbundne ansøgere fra at ansøge. Et skema i Word med simple krav til oplysninger om projekterne (og med opdaterede kontaktpersoner) vil være at foretrække.

For tiden ligger skemaet under www.gladsaxe.dk → trafik og miljø → miljø → visioner og mål → støttemuligheder. Placeringen under visioner og mål synes ikke umiddelbart logisk. En placering et niveau højere – dvs. under miljø – vil gøre det nemmere at finde skemaet. Med flere ansøgninger vil der sikkert også være brug for flere midler til puljen.

Side 12 **Energi og klima**

Byrådet opfordrer borgere og virksomheder til at reducere omfanget af deres befæstede arealer og vil informere borgerne om fordelene ved økologiske og miljømærkede produkter. Det er dog ikke ganske klart, hvordan kommunen gennem sit eget gode eksempel vil motivere borgere og virksomheder også på dette område.

Side 13 **Sundhedsskadelige stoffer og miljø**

Stigende velstand giver stigende forbrug og mere affald. Et stigende befolkningstal og en stigende velstand er de centrale årsager til mange miljøproblemer. I Agenda 21-planen er Byrådets forslag til løsninger primært tekniske. Men det er ikke sikkert, at tekniske tiltag kan fjerne problemerne ved et stigende befolkningstal og et stigende materielt forbrug. Det er nødvendigt, at vi alle ændrer adfærd. Borgerne skal overbevises om, at et godt liv ikke er ensbetydende med et voldsomt forbrug af energi og materielle goder.

Det eksemplificeres blandt andet omkring sundhedsskadelige stoffer og andre miljøbetingede sundhedspåvirkninger, hvor der ikke sættes spørgsmålstegn ved de grundlæggende forhold i vores forbrug, men kun anvises løsninger, som midlertidigt eller i begrænset omfang reducerer problemerne. Som eksempler kan nævnes, at mange sundhedsskadelige kemikalier kan substitueres med knofedt eller andre traditionelle håndværksløsninger; og kun herved kan vi undgå at blive udsat for sådanne stoffer. Partikelforurening fra brændeovne undgås nemmest ved at undgå

brug af brændeovne. Sekundært ved at montere partikelfiltre på skorstenene. Bedre rådgivning gennem skorstensfejere vil kun have begrænset effekt.

Side 14 **Dyre- og planteliv**

I forbindelse med at værne om naturen og give borgerne oplevelser er det afgørende, at naturen plejes, så kvaliteten forbedres og fastholdes. Så vidt vi er orienteret er plejeplaner nu under udarbejdelse for to fredede områder, hvor der især for det ene (Radiomarken) længe har manglet retningslinier for plejen. Der bør ikke gå længere perioder hvor fredede områder er uden plejeplaner og de manglende planer bør bringes i orden indenfor det første år af planperioden – om nødvendigt med en ekstra bevilling til den nødvendige fagekspertise.

Side 23 **El og varme**

Indsatsen omkring reduktion af vores energiforbrug og tilknyttede udledninger af drivhusgasser handler både om omlægning af energiforsyning til vedvarende energi OG om reduktion i det absolutte forbrug. Væsentlige reduktioner kan opnås ved energibesparelser, som naturligt kan kobles med besparelser i andet forbrug af fx vand. Men det skal kobles med en synlig kobling med omlægning af energiforsyningen til vedvarende energikilder. Og tilsvarende skal reduktion i vandforbruget kobles med tiltag, hvor vi i langt højere grad bruger regnvand m.m. til formål, hvor det ikke er nødvendigt at bruge rent grundvand. Disse koblinger er stort set fraværende i Agenda 21-planen.

Det er ikke tydeligt, hvad de forpligtende aftaler med boligselskaber omfatter, og om de også omfatter individuelle borgere i enfamiliehuse. En præcisering er nødvendig. Det er et mål, at flere borgere installerer solceller, solfangere eller jordvarme. Men der måles ikke herpå. En evaluering af demonstrationsprojekter giver ikke tal herfor.

Og som ovenfor er der tale om tekniske løsninger, hvor der ikke arbejdes med adfærdsændringer, som kan give lige så store besparelser.

Side 24 **Trafik**

Under afsnittet trafik nævnes intet om tankerne om en letbane og andre tiltag indenfor den kollektive trafik fx indførelse af el- eller gasdrevne busser. Der sættes ikke spørgsmålstegn ved en infrastruktur, som primært skal imødekomme bilisternes behov. Herved kommer planen helt til at mangle ambitioner om en mere bæredygtig trafiksamfundssætning.

Generelt bør der ved valg af infrastruktur sættes på, at borgerne får mulighed for at vælge bilen fra. En fremme af mere bæredygtig transport kan f.eks. ske ved færre parkeringspladser til biler og flere cykelstativer, både ved butikker, stationer og institutioner.

Der nævnes "forbedring af cyklisters forhold", men det præciseres ikke hvordan. Vi kan foreslå følgende:

- Krav om etablering af cykelstativer i forbindelse med opførelse eller udvidelse af forretninger og ved kommunens institutioner og afdelinger. Cykelstativer bør yde god støtte til cyklerne uanset dækykkelse, have robust design og 60 cm mellem hver cykel. Dansk Cyklist Forbund har en håndbog med anvisninger på området.

- Vi vil foreslå etablering af en hotline, hvor borgere kan ringe eller maile ind, når de ser glasskår eller huller i vejen, der kan medføre fare eller ulempe for brugen af cykel. En sådan ordning kræver hurtig opfølgning fra driftsafdelingens side.
- Gladsaxe bør have sit eget korps til mindre asfaltopgaver – ikke mindst til at få lappet huller, så cyklisterne kan færdes sikkert.
- For at fremme cyklismen kan der skiltes vedr. gode cykelruter/stier¹. Det gælder f.eks. Vandledningsstien, stien langs jernbanen fra Stengården Station til Bondehavevej og stien fra Stengården station til Stengårds alle. Sidstnævnte har mange knæk og forhindringer og kan være vanskelig at finde - ligesom udfletningen ved Stengårds Alle med fordel kan ombygges.

Side 24 **Kloakker**

Et centralt problem for den nuværende kapacitet af vores kloakker er en stigende mængde nedbør som følge af klimaforandringer. Udbygning af kloaknettet er ikke den eneste og slet ikke den billigste løsning. I bebyggelsen Augustenborg i Malmø er der etableret en del grønne tage med sedum-planter ligesom på ungdomsklubben Bagsværd Fort. Ved nedbør betyder det en forsinket afstrømning. Dernæst kan vandet ledes til lokale vådområder og først, når de er fyldt, ledes videre til kloaksystemet. På den måde kan det kombineres at øge herlighedsværdien i boligområder og samtidig tage hensyn til at mindske den negative effekt af voldsomme regnskyl. Et oplagt forhold at stille krav om til nybyggerier som f.eks. Bagsværd Park, men også i eksisterende boligbyggerier.

Asfalt, fliser og beton dækker desværre en stor – og stigende – del af Gladsaxes areal. Der er brug for tiltag, som reducerer omfanget af befæstede arealer. Inden for planperiode kan det f.eks. være et mål at det ubefæstede areal øges med 2 % om året, hvilket kan verificeres ved køb af undersøgelser via satellit.

Midlerne hertil er krav i lokalplaner for nybyggerier, brug af differentierede vandafledningsafgifter efter en ejendoms befæstelsesgrad, brug af faskiner m.m. Der bør formuleres konkrete mål herfor.

Side 31-32 **Biologisk Mangfoldighed og Ud i naturen**

Kommunens naturformidling og undersøgelse bør udvides kraftigt. Det vil være oplagt med en "naturens ambulance" dvs. en stationcar med materiel til formidling af natur og med en multifunktionel båd på trailer, så også vådområderne kan undersøges og formidles.

Der er oplagt med ansættelse af fuldtids-naturvejleder og etablering af dertil passende fysiske rammer. Vi vil foreslå, at der udpeges eller ansættes en naturvejleder på alle kommunens skoler. En sådan naturvejleder kan også fungere i forhold til alle borgere og familier i det skoledistrikt, hvor vedkommende fungerer. Disse naturvejledere skal samarbejde med Miljøafdelingen, Vej- og Parkafdelingen, grøn guide, grønt IDÉcenter og NGO'er om løsning af de konkrete opgaver. Øget naturformidling til børnene i skolerne vil øge interesse og familiegrupper brug af naturen. Dette kan fx ske gennem oprettelse af forældre-børn naturgrupper.

Kommunen bør også reklamere yderligere for natur-events i relation til miljøugen.

---

¹ På www.degulesider.dk er det muligt at lægge en ruteplan for cykling. En omtale af dette med et link kunne være nyttigt på kommunens hjemmeside.

Side 32 Ud i naturen

Der nævnes opsætning af flere informationstavler i naturen. Det kan vi klart anbefale, men dog smagfuldt, så det ikke bliver en skilteskov. Opsætning af bokse med turfoldere er også en god idé.

Samtidig er der brug for at præcisere teksten på nogle af de bestående skilte. Der står f.eks. ved Bagsværd Sø, at sejlads med motor er forbudt, og samtidig tøffer bådarten lystigt rundt. Der burde stå: "Sejlads med motor kun tilladt efter særlig tilladelse" - og så hvem man kan kontakte for at få en tilladelse.

Det gavner heller ikke, at regler for benyttelse af Bagsværd sø kun står på Internettet, f.eks. at øen Gåseholm ikke må besøges i fuglenes yngletid, at kun nogle typer fiskeri fra bredden er tilladt hele året, og at søen ikke kan forventes at have badevandskvalitet.

Side 33 Miljøbevidsthed

Den store vilje til at støtte op om og samarbejde med den grønne guide og grønt IDÉcenter – og – at øge samarbejdet med borgere og foreninger og støtte op om lokale initiativer glæder os naturligvis.

Men informationer om de konkrete aktiviteter er ikke så iøjnefaldende, som de kunne være. Der er brug for en vedvarende indsats som f.eks. faste miljøklummer i lokalaviserne og annoncering på relevante hjemmesider fx kommunens og bibliotekernes – herunder af miljø- og naturgruppers og familiegruppers og spejdergruppers og andre gruppers arrangementer, men også for mere utraditionelle formidlingsmåder som f.eks. en biografreklame i Gladsaxe Bio eller husstandsomdeling i udvalgte områder af en årlig DVD med omtale af gennemførte og planlagte aktiviteter i og omkring grønt IDÉcenter.

Etableringen af grønt IDÉcenter centralt i kommunen og en fordobling af bemanningen har været vigtige forudsætninger for den større indsats, men en fortsat vækst i indsatsen kræver øgede ressourcer. Og det handler ikke kun om personale, men også om kvadratmeter til udstillinger, kontor og lager. Det er vigtigt at sikre, at de nuværende faciliteter ikke reduceres, men øges i omfang i takt med ambitionerne.

Side 36 Virksomhedernes miljøviden

Miljøavisen, som især var rettet mod virksomhederne, udgives ikke længere, men det fremgår ikke hvorfor. I grønt IDÉcenter er der løbende forespørgsler efter tidligere numre. Den trykte version læses af personer, som ikke nås med de elektroniske medier, så den trykte Miljøavis bør re-etableres.

Side 37 Virksomhederne

Gladsaxe kommune opfordrer virksomhederne til at indgå en klimaaftale, men kommunens egne ambitioner på området er stærkt beskedne. Gladsaxe bør gå foran som Klimakommune og Kurveknækker-kommune.

Side 38 Sundhedsskadelige stoffer og miljø

Igen vil kommunens egen indsats være afgørende for virksomhedernes ambitioner. Men også konkrete muligheder for at få informationsmæssig og økonomisk støtte til fx substitution burde indgå i planen.

Ud over de sundhedsfremmende tiltag, som allerede er med i planen, kan kommunen også undersøge mulighederne for at etablere cykelreparationsfaciliteter, som kan gøre det mere motiverende at tage cyklen.

Side 39 **Oplevelser i naturen**

Det er fint at anføre muligheden for guidede ture i naturen ved den grønne guide (og de kommende naturvejledere?), men én grøn guide kan ikke klare det alene. Virksomhederne bør opfordres til at udpege eller ansætte en lokal natur- og miljøvejleder, som kan hjælpe medarbejdere ved en eller flere virksomheder med flere oplevelser i naturen.

Side 42 **Ordliste**

I den meget forsimplede forklaring på biologisk mangfoldighed mangler ordet "stor" (altså: Et område har stor biologisk mangfoldighed...).

Side 43 **Ordliste**

Kalkspalteanlæg kan ikke fjerne kalk fra vandet, men ændrer kalkens opløselighed, så den ikke sætter sig til hårde kalkbelægninger.

Side 46 **Dyre- og planteliv**

Registrering af deltagelse i kurser m.m. bør ske på medarbejderniveau – altså hvor mange personer, der deltager.

Side 47 **Oplevelser i naturen**

Også her bør registreringen omfatte antallet af deltagere, ikke kun antallet af ture.

Side 48 **Det vil Byrådet**

Registrering af ansøgninger til borgerpuljen bør suppleres med antal gennemførte projekter.

Opfordring af virksomheder til at blive miljøcertificeret vil blive meget mere troværdig, hvis kommunens egne institutioner også blev miljøcertificeret. Derudover betyder en sådan opfordring fra kommunen næppe meget for virksomheden. Hvis kommunen kunne etablere en rådgivningsordning fx sammen med nabo-kommunerne, hvor virksomhederne fik (begrænset) gratis vejledning i miljøledelse, vil effekten blive klart større (som det er set i Green Network samarbejdet i Vejle-området).

Byrådet skal ikke kun "opfordre skolerne til at opnå Friluftsrådets Grønne Flag", men sikre at der udarbejdes en handlingsplan for, hvordan alle kommuneskolerne opnår et grønt flag. Og planen bør også omfatte de private skoler, hvor kommunen yder tilskud til undervisningen.

Agenda 21-plan 2009-2012 - Kommunens egne aktiviteter

Vi vil generelt anbefale, at kommunen fejrer mere effektivt for egen dør i relation til anbefalingerne til borgerne og virksomhederne. Det kan f.eks. ske ved at:

- Gladsaxe bliver Klimakommune
- Gladsaxe bliver Kurveknækker-kommune
- Alle kommunens institutioner, skoler m.m. indfører certificeret miljøledelse
- Kommunens bygninger bruges til demonstration af energibesparelser, vandbesparelser, affaldssortering, forsyning med vedvarende energi, brug af regnvand til toiletskyl og tøjvask m.m.m.
- Gladsaxe indfører økologisk kost på Rådhuset og øger andelen i institutionerne
- Gladsaxes skoler får det grønne flag

Når det er opnået internt at leve op til skrappe miljøforventninger kan der med fordel også signales udadtil at miljøet ligger kommunen på sinde.

I forbindelse med den aktuelle juletid kan det f.eks. være at rådhuspladsen forsynes med et økologisk juletræ med lysdioder for at spare strøm. I forbindelse med tændingen af juletræet kan kommunen jo profilere sig på dette og følge det op med servering af økologisk gløgg og småkager etc.

Det vil nok også være relevant at entrere med et mere miljøorienteret firma end Oldenborg Stilladser til opstilling og nedtagning af tribune ved juletræstændingen, idet lastbilen derfra er blandt det mest osende nogensinde set på rådhuspladsen.

Side 7 Resultater af Agenda 21

Det er utroligt godt med initiativet og støtten til et grønt IDÉcenter, men med blot to fuldtidsansatte er centret sårbart og arbejdspresset stort. Supplerende arbejdskraft kan anbefales. Interessen for centret ses også udenfor kommunens grænser fx ved besøg fra NGO'er og politikere fra Rødovre og Næstved.

Miljøprofilen og -indsatsen i grøntIDÉcenter kan også styrkes ved nogle simple tiltag:

- Det vil være nyttigt for den daglige drift i grønt IDÉcenter med en håndvask med koldt og varmt vand, da det er vanskelig at få adgang til vand – især udenfor bibliotekets åbningstid.
- Blandt de mere økonomisk overkommelige ønsker er montering af et cykelstativ på en del af grønt IDÉcenters facade, så sjusket henstilling af cykler til bl.a. Caféen kan undgås, og så der signaleres miljøvenlig transport. Stativerne bør naturligvis være af en type, der kan anbefales af Dansk Cyklist Forbund.

Side 10 Puljer til bæredygtighedsprojekter

Der bør reklameres mere for Borgerpuljen, og synligheden af ansøgningskemaet bør forøges.

Side 12 Energi og klima

CO₂ handlingsplanen kunne nok med fordel have været integreret i Agenda 21 planen for at støtte denne i stedet for at risikere at trække opmærksomheden fra den. Et krav ved en selvstændig plan bør være, at det er samordnet med tiltagene i Agenda 21-planen, og at sammenhængen er tydelig for den almindelige læser.

Side 13 Sundhedsskadelige stoffer og miljø

Der bruges meget uforpligtende formuleringer omkring Byrådets indsats m.h.t. at "arbejde for" øget andel af økologiske råvarer m.v. Der bør være konkrete mål for

andelen af økologi stigende over årene til 100 % økologisk i Rådhuset kantine og andre kommunale institutioner.

Side 16 **Miljøviden og netværk**

Initiativet med at "tilbyde borgerne støttemuligheder til lokale miljøprojekter" bør konkretiseres i kroner, men også i kriterier for tildeling.

Side 19 **Aktiviteter på tværs (Grøn indkøbspolitik)**

Vedr. nye indkøbsaftaler nævnes, at miljøvurdering indgår i den samlede vurdering, men ikke med hvilken vægt (%) miljøvurderingen indgår?

Side 19 **Aktiviteter på tværs**

By- og Miljøforvaltningen sætter på mange måder dagsordenen. Derfor bør forvaltningens egen bygning, som huser Vej- og Parkafdelingen, Affalds- og genanvendelseskontoret og Miljøafdelingen have:

- asfalt ved indkørslen i forbilledlig stand
- cykelstativer af en type, der er hensigtsmæssige og anbefalet af Dansk Cyklist Forbund
- lysforhold på udearealer, som fungerer stabilt
- affaldssortering i kælderens som et mønstereksempel på hvor indbydende, pædagogisk og ordentligt affaldssortering kan foregå
- opslag, som opfordrer sidste person til at lyset slukkes i alle afdelinger, når bygningen forlades
- opvaske- og rengøringsmidler, som er miljømærkede

Gennemslagskraften i opfordringer til borgerne og virksomheder vil markant kunne øges med det gode eksempel. Meget mere end fine planer.

Side 20 **Aktiviteter på tværs (Mål)**

Der er ingen sammenhæng mellem kommunens udmelding om at spare CO₂, og at der samtidigt tilbydes skattefri brobizz til Storebælt og Øresund for at tiltrække arbejdskraft fra både Malmø og Fyn – hvad med et gratis togkort?

Side 20 **Sundhedsskadelige stoffer og miljø**

Det er fint at ville øge andelen af indkøbte miljømærkede produkter, men det siger hverken noget om det absolutte niveau eller om stigningstakten. I princippet kunne en forsvindende lille stigning fra et lavt niveau tilfredsstillende denne målsætning. Det kan med fordel præciseres – i retning af f.eks. "I dag er ca. X procent af kommunens produkter miljømærkede. I planperioden øges dette tal med y procent pr. år i forhold til 2008".

Side 21 **Oplevelser i naturen**

Det bør efter vores opfattelse også anføres, at kommunen i planperioden færdiggør en omfattende naturplan - og hvad der ellers måtte være af gode initiativer.

Side 22 **Kommunale veje**

Der nævnes ikke hvilke tiltag, der påtænkes på hurtigere at opfølge, når der meldes om huller og andre farer for cyklister. En målsætning om hurtig aktion på dette område vil være glædelig.

Side 22 Kommunale bygninger

Vedligeholdelsen af kommunale bygninger er ikke alle steder lige imponerende. Et iøjnefaldende eksempel er den tidligere rådhusindgang, hvor plateauet med trappen i en årrække har manglet beklædning med fliser.

Rydning af ukrudt på kommunale ejendomme er heller ikke alle steder lige eksemplarisk. Selv på Gladsaxe Rådhusplads får ukrudtet lov til at vokse ganske højt indtil der 1-2 uger inden Gladsaxe-dagen gøres en stor indsats, men inden da har rodnettets fra ukrudtet kunnet vokse sig kraftigt, hvilket på længere sigt kan underminere fliserne.

Side 24 Miljørigtigt byggeri

Kommunen er overhalet indenom af bygningsreglementet, men der er fortsat muligheder i lokalplanerne for at kræve strammere regler - og det vil vi anbefale. Den kommende Bagsværd Skole bør være et skoleeksempel på miljørigtig projektering, opførelse og drift, men også undervisningen bør være gennemført grøn.

Ved nybyggerier som f.eks. Bagsværd Park må der være adskillige muligheder for at stille krav i lokalplanerne. Der kan f.eks. hentes inspiration i Herfølge, hvor et nyt boligområde er etableret med svanemærkede parcelhuse, men hvor også udeområderne skal opfylde bestemte krav herunder en biofaktor. Dette sikrer, at omgivelserne byder på en vist minimum af kvalitet for såvel mennesker som dyr.

Vi vil ligeledes anbefale, at der lægges større vægt på det arkitektoniske samspil med omgivelserne, når der udstikkes retningslinier i lokalplaner. Der er flere eksempler på at nybyggeri er blevet meget massivt og fremstår utilpasset med eksisterende bebyggelse.

Side 24 Miljøledelse

Miljøledelse og miljøcertificering er et af de områder, hvor kommunens eget resultat ikke er det bedste udgangspunkt for opfordring til virksomheder. I Albertslund kommune er alle kommunens institutioner og bygninger således miljøcertificerede i dag - fra børnehaven til rensningsanlægget - og senest er biblioteket også blevet miljøcertificeret.

Side 24 Sprøjtemidler

Gladsaxe kommune bruger ikke sprøjtemidler, hvilket er godt, men desværre er omfanget af den termiske og mekaniske ukrudtsbekæmpelse meget langt fra tilstrækkelig. Adskillige steder undermineres fortove af ukrudt, og de invasive plantearter trives i Gladsaxes natur. Der skal en mere omfattende indsats til.

Side 25 Kommunale ejendomme og veje (mål)

Muligheder for eftermontering af partikelfiltre på driftens dieselkøretøjer bør undersøges.

Der er i de senere år kommet miljøvenlige alternativer til traditionelt vejsalt f.eks. CMA. Dette bør som minimum anvendes på særligt udsatte steder -natur eller anlæg. Det kan være dyrere at lade være.

Side 25 Energi og klima

En ambition om blot 1 % lavere elforbrug i løbet af en periode på 4 år synes uambitiøst. Klimakommunerne har som mål minimum 2% om året, mens Friends of the Earth anbefaler 6 % om året. Kommunen skal satse på dette område og derfor finde midlerne til en styrket indsats.

Side 27 Dyre og planteliv

Det er tankevækkende, at kommunens påtænkte indsats for dyre og plantelivet i planperioden kan rummes i en enkelt kolonne!

Kommunens opbakning til frivillige bekæmpelse af invasive plantearter bør understøttes af en konkret og målsat kommunal egenindsats.

På længere sigt må det være et mål, at der ikke kan findes invasive plantearter i kommunen. Inden for planperioden bør bekæmpelse være igangsat på 95 % af de offentlige områder, hvor de findes.

Mere konkrete mål kan være, at ingen kæmpe bjørneklo må nå frøsætning-stadiet på kommunale arealer i 2009 og fremover, og at Japansk pileurt er fjernet ved opgravning inden udgangen af 2009.

Der mangler også en plan for indsatsen for bekæmpelse af invasive plantearter på private områder.

Når de invasive plantearter i dag er et stort problem, så er det fordi problemet ikke blev opdaget og tacklet i tide. En fastansat medarbejder, der er specialist på området, kan være med til at sikre, at dette ikke gentager sig.

Invasive dyrearter er også en stor udfordring. "Dræbersnegle" og nogle insekter kan være vanskelige at holde i ave, men for udvalgte arter, som har en væsentlig påvirkning af naturen, bør der iværksættes handlingsprogrammer.

Mere konkret kan det være et mål, at bestanden af mink i Gladsaxes natur halveres. Nye fældetyper f.eks. med kameraovervågning kan være nødvendige.

Naturpleje er slet ikke omtalt. I en række tilfælde ses det tydeligt, hvor kommunegrænsen går. I Smør- og Fedtmosen har Herlev kommune opgravet vandhuller og vedligeholdt åben vandflade, mens der ikke er sket meget på Gladsaxes områder. Både med hensyn til vedligeholdelse af naturtyper (bevare lysåben natur fra at springe i busk/skov) eller sikre åben vandflade på tilgroningstruede vådområder er Gladsaxe bagefter.

Ny natur kan etableres i områder, som i dag ikke har større betydning for den biologiske mangfoldighed f.eks. vandhuller til frøer (gerne temporære, så fisk ikke bliver et problem), oaser for planter, der kræver næringsfattig jord (fjernelse af næringsstoffer ved græsning eller jordudskiftning), tiltag som hjælper landsvalen tilbage til kommunen i større omfang ved redemuligheder på oplagte steder (f.eks. hesteskoler eller nær evt. kommende kvæggræsning), og ved at etablere redekasser i de offentlige områder til de hulrugende fugle, der ellers vanskeligt vil kunne finde bo.

Side 31 Miljøviden og netværk

Det er fremragende, at alle institutioner skal have en grøn medarbejder. Men det sikres ikke kun ved deltagelse i et kursus. Der er behov for en vedvarende indsats med netværksdannelse, efteruddannelse og afsætning af ressourcer i dagligdagen til løsning af konkrete miljøopgaver.

Side 33 Byøkologisk Center

Med flytningen af Byøkologisk Center til et sted endnu tættere på Tingbjerg er det vort håb, at der denne gang vil blive satset massivt på hærværksforebyggende foranstaltninger – kameraovervågning etc.

Side 34 Grønt Flag og Den Grønne Karavane

Det skal måske præciseres, at der i den forgangne planperiode er gennemført grøn karavane på fire skoler i Gladsaxe, hvilket bringer det totale antal op på 8 skoler². Der bør etableres en plan for, hvornår de sidste skoler besøges – og hvornår de besøgte skoler besøges igen. Den grønne karavane skal være en tilbagevendende begivenhed.

Det var et mål i planen for 2005-2008, at der hvert år skulle komme en ny skole til med et grønt flag. Det er ikke sket. Der er fortsat kun en enkelt skole³, der har opnået dette. Byrådet må finde midlerne og pålægge, at alle skoler får grønt flag. Og skolerne bør nævnes ved navn.

Side 37 Oplevelser i naturen

En del af naturundervisningen foregår ude i naturen eller ved dyrkning af køkkenhaver på skolens areal. Men dette er ikke gjort målbart. På den enkelte skole bør der afsættes mindst 14 dage til aktiviteter i naturen eller lignende.

Side 45 Dyre- og planteliv og Oplevelser i naturen

Gladsaxe bør udvikles frem mod en god balance mellem natur og grønne områder og veje, beboelse, anlæg m.m. - og de grønne områder bør være forbundet af korridorer til dyr og mennesker - til fods og på cykel.

Gladsaxe kommune fik ikke del i medarbejdere fra Amtet på naturområdet, men har fået adskillige nye opgaver bl.a. som følge af amternes nedlæggelse og nye EU-krav. Der må nødvendigvis tilføres flere ressourcer – og gerne på områderne med naturforvaltning og -vejledning. At få flere kompetencer i eget hus vil også betyde mindre udgifter til konsulentopgaver, hvilket kan reducere merudgiften.

Side 48 Idrætsanlæg

Reduktion af klorforbrug bør omfatte alle kommunens svømmeanlæg. Og inden planperiodens udløb bør muligheder for at undvære klor være undersøgt.

Mange venlige hilsener

Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe
v/ formand Kim Christiansen
Marienborg Allé 91C
2860 Søborg

² Søborg, Bagsværd, Egegård og Steengård skoler i den seneste planperiode.

³ Marielyst Skole.